

“Hep
BİRLİKTE”

BEYİN GÖÇÜ ÇALIŞTAYI RAPORU

KASIM 2021

GENÇLİK POLİTİKALARINDAN SORUMLU
GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI

BEYİN GÖÇÜ ÇALIŞTAYI RAPORU

Cumhuriyet Halk Partisi
Gençlik Politikaları Genel Başkan Yardımcılığı
Genel Başkan Yardımcısı
Gökçe Gökçen

Karşılaştırmalı Politikalar Çalışma Grubu

Raporu Hazırlayanlar: Elif AKTAŞ, Barış ERTÜRK

Bu çalışma, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı'nın "Hep Birlikte" projesi kapsamında hazırlanmıştır. Bu proje ile çeşitli meslek gruplarından ya da sorunlar temelinde bir araya gelen gençlerin dile getirdiği fikirler derlenmekte ve gençler için çözüm önerileri sunulmaktadır. Proje kapsamında konu temelli olarak çalıştaylar düzenlenerek bilgi notları ve raporlar hazırlanmakta, bu şekilde yalnızca gençlerin politika üretimine katılmaları değil, aynı zamanda tarihe not düşmeleri hedeflenmektedir.

GENÇLİK POLİTİKALARINDAN SORUMLU
GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI

www.genclikpolitikalari.chp.org.tr

ÖNSÖZ

Ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarla boğuşmakta olduğumuz bir dönemde gençlerin yurt dışına taşınma isteğinin anlamlı bir şekilde artmış olması, “geleceğimiz ne olacak?” sorusunu da yaygınlaştırdı. Sorun çözmek yerine sorun yaratan bir siyaset anlayışı sonucunda gençler olarak içinde bulunduğumuz kriz, artık yok sayılamayacak kadar belirginleşti.

Bir insan doğumundan ölümüne kadar nasıl bir hayat ister? Temel ihtiyaçlarını karşılamak, sağlıklı olmak, okula gitmek, bir meslek sahibi olmak, düzgün bir evde yaşamak, gerekiyorsa araba almak, sosyalleşmek, temiz hava almak, belki bir aile kurmak, çocuğu varsa onun mutluluğunu görmek, yaşlanıp emekliliğinin tadını çıkarmak, torun sevmek ister. Geri kalan her şey temel ihtiyaçların üstüne eklenir. Çok varlıklı olmayanların da iyi bir eğitim alabildiği, iyi eğitim alabilenlerin kendi alanlarında iyi bir iş bulabildiği, kazandığı parayla temel bir hayat standardına sahip olup aile kurabildiği, geleceğini planlayabildiği ve emeklilik planları yapabildiği bir sistem bugün Türkiye’de yok. Bu yüzden saydığım temel isteklerimizin de gerçekleşme ihtimali bu iktidarın düzeninde yok.

Bu çalışmayı bir siyasetçi olmanın yanında Türkiye’de kalmayı seçen, ama sevdikleriyle ayrı ülkelere düşmüş bir genç olarak başlattım. Gençlerin eğitim, istihdam ve özgürlük başlıkları altında çözüm bekleyen sorunlarına ve beklenen çözümlere işaret eden bu raporda kendi hikâye ve düşüncelerini bu kez kendi ağızlarından okumanızı istedik.

Gençlerin kaçmak isteyecekleri değil, kalmak isteyecekleri bir Türkiye hedefimize her geçen gün daha da yaklaşmakta olmanın verdiği heyecanla...

Göfçe
GÖKÇEN

I. AKP Döneminde Yurt Dışına Beyin Göçü

CHP Gençlik Politikaları Platformu Karşılaştırmalı Politikalar Çalışma Grubu tarafından 28 Şubat 2021 tarihinde 9 farklı ülkeden 17 gencin katılımıyla kapalı bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantı, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun açılış konuşmasıyla başlamış, ardından katılımcılar beyin göçüne ve beyin göçünün ülke açısından zararlı yönlerinin nasıl düzeltilebileceğine dair görüşlerini paylaşmışlardır. Çalışmaya, Kasım 2021'de yapılan birebir görüşmelerle devam edilmiştir.

Çok yönlü bir tartışma yapılması açısından, katılımcılar yalnızca yurt dışında yaşayan gençler arasından seçilmemiştir. Toplantının katılımcıları arasında, daha önce farklı deneyimlerle yurt dışında yaşayıp Türkiye'ye dönmüş ve Türkiye'de yaşıyor olmasına rağmen yurt dışına gitmeyi düşünen gençler de bulunmaktadır. Böylece toplantı sırasında, yurt dışında yaşayan eğitimli gençlerin Türkiye'ye bakış açısını tespit etmenin yanı sıra, Türkiye'de yaşam alanı daralan gençlerin rahatsızlıklarına da değinilmiştir. Bu yöntemle, bu sorunun çözümüne yönelik hem içeriden hem de dışarıdan deneyimlerle, meseleyi kapsamlı bir şekilde ele alabilen bir analiz ortaya çıkmıştır.

Genel Bakış

Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) iktidarı nitelikli Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının yurt dışına göçüne sebep olan politikalar üretmekte ve bu politikalar beşerî sermaye kaybına neden olmaktadır.

2016-2018 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının yurt dışına göç oranı iki katına çıkmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı rakamlara göre 2016 yılında **69 bin 326 vatandaşı**mız, 2017 yılında **113 bin 326 vatandaşı**mız ve 2018 yılında **136 bin 740 vatandaşı**mız ülkeyi terk etmiştir. 2019 yılında ise, ülkede yaşanan kur artışının ve ekonomik krizin etkisiyle göç edenlerin sayısında azalma yaşansa da (84 bin 863) göç etmek isteyenlerin oranındaki büyük artış devam etmektedir. Sosyal Demokrasi Vakfı'nın (SODEV) Mayıs 2020 tarihli araştırmasına göre, Türkiye'deki gençlerin %62,5'i, imkânları olsa yurt dışına yerleşip orada yaşamak istediğini belirtmiştir.

İstatistiklere göre, bu göçmenlerin büyük çoğunluğu 40 yaşın altında ve İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya gibi büyük şehirlerin vatandaşları olduğunu görülmektedir. Dolayısıyla, göçmenlerin büyük bir çoğunluğunu iyi eğitilmiş Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının oluşturduğu anlaşılmaktadır.

AKP iktidarında norm haline gelen kayırmacılık, iyi eğitilmiş gençlerin hak ettikleri işlerde çalışamamasına sebep olmaktadır. Farklı yaşam tarzlarına yönelik sergilenen düşmanca tavır ve toplum mühendisliği çabası gençlerin baskı altında hissetmesine yol açmıştır. Aynı zamanda, otoriter yönetim anlayışıyla muhalif seslere yaşam alanı bırakmayan AKP, gençleri ülkenin geleceğine dair umutsuzluğa sürüklüyor.

Bununla birlikte, yurt dışına göç eden iyi eğitilmiş kadın oranı da gittikçe artmaktadır. Araştırmalara göre Türkiye'den yurt dışına göç etmiş nitelikli kadınlar, toplumsal cinsiyet eşitliğindeki sorunlar yüzünden ve Türkiye'de yeterince güvende hissetmedikleri için ülkelerine geri dönmek istemiyorlar. Nitelikli kadınlar göç ettikleri ülkelerde kalma konusunda erkeklere nazaran daha yoğun bir çaba gösteriyorlar. Kadınların yurt dışına göçü, AKP rejimin artan cinsiyetçi ve otoriter politikalarından, toplumsal baskılardan, profesyonel ve sosyal ortamdaki eşitsizliklerden etkileniyor.

II. Göçün Sebepleri

Yurt dışına yönelik yüksek nitelikli göçte politik istikrarsızlıkların, otoriterleşmenin ve AKP hükümetinin öngörülemez politikalarının etkisi oldukça büyük. Beyin göçünün görünürdeki ve ilk akla gelen sebebi yurt dışındaki eğitim ve iş imkânları olsa da son dönemde yurt dışına göç eden yurttaşlarla ilgili yapılan araştırmalara göre bu göçün arkasında yatan asıl sebep Türkiye'nin kötüleşen politik ve ekonomik durumudur.

Türkiye'de baskı ortamı özellikle gençlerin ümitsizliğe kapılmasına sebep oluyor ve beyin göçünü tetikliyor. Anayasal bir hak olan ifade özgürlüğü, toplantı ve gösteri özgürlüklerinin sınırlanması gençlerin memnuniyetsizliklerini ifade edebileceği kanalları tıkayarak ümitsizlik atmosferinin oluşmasına sebep oluyor.

Türkiye'de küresel değerleri özümsemekte olan genç bir nesil bulunuyor. Bu anlamda, bu genç nesil karşısında buyrukçu bir tek-adam yönetimi buluyor. Mevcut iktidar, gençlere kendi yaşam tarzlarını belirleme yetkisi vermiyor, bilgi edinme kaynaklarını kontrol etmeye çalışıyor, uzmanlığı ve liyakati hiçe sayıyor, kurumların özerkliğini kabul etmiyor ve kendisinden farklı kimlik ve yaşam tarzlarına alan tanımıyor.

AKP yönetiminin otoriter politikalarının seneler içinde giderek artması Türkiye'deki gençlerin hayatın her alanında bunalmış, ümitsiz ve sıkışmış hissetmesine sebep olduğu görülmektedir. Yakın zamanda Boğaziçi protestolarında gördüğümüz gibi orantısız şiddet, toplumsal muhalefetin demokratik taleplerine yönelik sağır tavır ve iktidara yönelik eleştirilerin ardından gözdağı vermeye yönelik tutuklamalar bütün bu olumsuz duyguları arttırarak Türkiye'den gitme isteğine sebep oluyor.

Bu bağlamda, rapor kapsamında yapılan odak grubu çalışmasında gençlerin Türkiye'yi terk etme sebepleri olarak aşağıdaki konular dile getirilmiştir:

III. “Neden Yurt Dışına Taşınma Kararı Aldınız?”

sorumuza verilen cevaplar:

- Heyecanımı törpüleyen olaylar yaşadığım için bu kararı aldım. Bir iş görüşmemi unutamıyorum, 2 yabancı dil istiyorlar; bende 3 dil var ama önerdikleri maaş asgari ücret. Ayrıca size iş görüşmelerinde gelecekle ilgili de bir projeksiyon çizilmiyor. (26, Erkek, Fransa)
- Gitme kararımı 2015'te ailem ile istişare ederek daha iyi bir eğitim ve hayat standardı edinmek amacıyla aldım. Ekonominin çok daha canlı olduğu ve dünyanın en değerli finans merkezlerinden olan Londra'ya gitme kararı aldım. Yaşantının çok daha düzenli olması, insan ve eğitim kalitesinin daha yüksek olması beni bu karara teşvik etti. (21, Erkek, İngiltere)
- Gitme kararını aslında daha üniversite yıllarımda vermiştim. Ülkedeki korku iklimi, ifade özgürlüğünün ortadan kalkmış olması, insan emeğinin değersizleştirilip kaynakların bir avuç insanın elinde tutulması beni bu karara iten başlıca sebeplerden. Daha önce yurt dışını Erasmus aracılığıyla deneyimlediğim ve temelli göç etmiş 3 arkadaşarımdan da bilgi aldığım için önceki cümlede saydığım konular açısından istediğim gibi bir yaşam elde edebileceğimi düşündüm ve bu sene Almanya'ya yerleştim. (27, Erkek, Almanya)
- İyi bir okuldan mezun olup, iyi bir firmada çalışmama rağmen istediğim hayatı yaşayamadığım için bu düşünce sıklıkla aklımdan geçiyordu. İş hayatında 3 yılımı tamamlayıp kendime bir telefon almakta zorlanınca bu kararı kesinlikle verdim. 2. Hükümetin değişmesi birinci önceliğim olur muhtemelen. Ülkede, insanların insani koşullarda çalışıp, adil kazançlar elde ettiği, sosyal yaşamın veya bir yemeğe, konsere, sergiye gitmenin lüks olmadığı bir düzen olsa geri dönmeyi düşünürüm. (26, Kadın, Almanya)
- Hep aklımda vardı ama kararım 2014-2015 gibi netleşti. O zaman ekonomik boyutu çok baskın değildi kararımın, yurt dışındaki akademik imkanlar, ülkede gittikçe artan baskı, muhafazakarlaşan toplum ve genel olarak Türkiye'de LGBTİ+ olarak yaşamının zorluğu gibi sebeplerle gitmeye karar verdim. (28, Erkek, ABD)
- 2017 yılında Master yapıp dönerim diye gittim. Darbe girişiminden sonra tek adamlığa dönüşen sistemden ve ekonominin halinden ümidi kesip kalmaya karar verdim. (28, Kadın, Almanya)
- Beşiktaş stadında yapılan bombalı saldırıda arkadaşımı kaybettikten sonra. (27, Erkek, Kanada)

- Buraya gelmemin sebebi tacize uğrar mıyım endişesiyle ne giyeceğime dakikalarca kafa yormayacağım, taksiye bindiğimde telefonu sürekli tetikte bekletmeyeceğim, toplu taşımada tek kalınca tedirgin olmayacağım, kardeşimin önünde örgün öğretimde perişan olacağı 7 yılı var diye endişelenmediğim, pandemi çıktığında köylerde tablete veya internete erişimi olmayan çocuklar vardır diye düşünmediğim, babam artık emekli olsun da hasta şiddeti başına gelmesin diye düşünmediğim, elime geçen parayı Türk parası olarak bıraktığımda gerilmediğim bir hayat yaşama umuduyla geldim. (27, Kadın, Hollanda)

- Hırvatistan'da öğrenci değişim programı yaptıktan sonra Türkiye'ye dönünce karar verdim. Makroekonomiye meraklıyım, yakından takip ediyorum, Türkiye ekonomisinin 2018'den 2023'e kadar kötüye gideceğini birçok farklı kaynaktan gözlemledim. Sosyal yaşam olarak da Erasmus 'ta yaşadığım özgür ve kimsenin birbirine karışmadığı hayatı özlediğimi fark ettim ve yurt dışına çıkma kararı aldım. (26, Erkek, Almanya)

- Erasmus 'ta Aachen'a geldikten sonra Almanya'daki Makina mühendisliği eğitiminin daha iyi olduğunu gördüm ve de eğitimime Master yaparak Almanya'da devam etmek istedim. Bu süreçte Almanya'daki yaşam standardının Türkiye'dekinin çok üzerinde olduğunu da gördükten sonra Almanca öğrendim ve de Master sonrası da burada kalmaya karar verdim. (28, Erkek, Almanya)

-Ben bu kararı çok üzülerek verdim. Türkiye'de yurt dışına göre daha sorunlu bir hayat yaşayacağımı biliyorum elbette ama tüm ailem ve arkadaşlarım burada olduğu için çok sorun etmiyordum. Bir ara bombalı saldırılar olmuştu o sıra anksiyete başladı ve sonra bir kadın olarak yaşadığım tacizler bakışlar batmaya başladı. Hiç istemememe rağmen 2 yıl önce Yüksek Lisans ayarlayarak yurt dışına çıktım ve şimdi de çalışıyorum (28, Kadın, Fransa)

- Mezun olduktan sonra tam zamanlı çalışmaya başladım. İşimden memnun olmama rağmen 1 yıl sonunda bir gün yoğun çalışma temposu, karantina şartları ve genel ülke gündeminin birleşerek üzerimde yarattığı stresin bana artık fazla geldiğini hissettim. Köklü bir değişiklik yapmak amacıyla yeni bir ülkede tekrar eğitim almaya ve yaşamaya başlamaya karar verdim. (25, Kadın, Almanya)

- Mezun olup çalışmaya başladıktan sonra karar verdim. Gitme sebebim, kötü ekonomi, kısıtlanmış özgürlük, stresli bir gündem, negatif politik ortam, çevre kirliliği, trafik, aşırı nüfus gibi konular. (24, Erkek, Almanya) -Erasmus'a geldikten sonra kalmaya karar verdim. Yurt dışında Yüksek Lisans yapma fikrim vardı ama burada yaşadığım hayatı ve refahı görünce burada yaşamayı istedim. Burada kendimi daha özgür ve maddi olarak güçlü hissediyorum. (26, Erkek, Hollanda)

IV. “Ne Olursa Dönmeyi Düşünürsünüz?” sorumuza verilen cevaplar:

- Orta vadede refah düzeyinin artma belirtilerini gözlemlersem ülkeme kesinlikle dönüş yaparım. (26, Erkek, Fransa)
  - Daha rahat ifade edebilirim kendimi gibi geldi. Fikir özgürlüğü ifade özgürlüğü, cinselliğin tabu olmaması durumu dönmek için olabilir. Yoksa dönmeyi düşünmüyorum. (26, Kadın, Almanya)
  - Kendimi kıymetli hissedeceğim bir ortam oluşursa dönmeyi düşünebilirim. (21, Erkek, İngiltere)
  - Türkiye'nin bir değişim geçirdiğine ve bu değişimin sadece ekonomik sebeplerle değil, siyasi retoriğin değişmesi sebebiyle oluşan stabil bir değişim olduğuna inanırsam dönmek isteyebilirim. Ancak gitme kararımdan farklı olarak artık ekonomik sıkıntı da Türkiye'ye dönmek için büyük bir sebep. (27, Erkek, Almanya)
  - AKP iktidarı gider ve yerine daha liyakate dayalı bir sistem gelirse hemen dönerim. (25, Erkek, Almanya)
  - Kesinlikle siyasi iktidar değiştikten sonra ancak Avrupa'da aldığım maaş ve yaşam koşullarını bana sağlayabilecek bir düzende mesela yüksek bir devlet memuru olarak dönebilirim. (27, Erkek, Almanya) - Araştırmacıya verilen Proje bütçesi ve sermaye sağlanabilir ise, güvenli hissedebildiğimiz bir zamanda. (27, Erkek, Almanya)
  - Güvenebileceğim bir adalet sistemi bulunduğuna inanırsam ve ülkemizde siyaset, ekonomi ve eğitim alanlarında günden güne pozitif yönde gelişmeler olduğunu görürsem. (27, Erkek, Kanada)
- Öngörülebilir ve stabil bir Türkiye ekonomisi oluşmasını isterim. Enflasyon ve döviz kurundaki dalgalanmalar sabitlenmesi gerek, Girişimciler için uygun teşvikler yapılmalı ve ekonomik belirsizlikler engellenmeli. Eğer bir şirkette Mühendis olarak çalışmaya karar verirsem yurt dışında alacağım dolar/Euro cinsinden maaşa yakın bir maaş alabilmeliyim (en azından 2500 Euro'nun TL karşılığı) çünkü parasal kaygılar 7 olmadan Hırvatistan vatandaşı kız arkadaşımınla yurt dışı tatili yapabilmek veya Bilgisayar/akıllı telefon gibi ürünleri kolayca alabilmek isterim. (26, Erkek, Almanya)

- Mahkemelerin ve belediyelerin denetim mekanizmalarını sağlamlaşması gerek. İş güvenliği, kamusal alan güvenliği, yolsuzlukla mücadele, kamu kurumlarındaki çalışanların vatandaşa verdiği hizmet kalitesi, hızı ve güvenliği sağlanmalı ve bunlar için denetimler arttırılmalı, Taksi gibi topluma hizmet veren organizasyonlar da iyi denetlenmeli. UBER gibi Paypal gibi global teknolojik servisler engellenmemeli aksine vatandaşın aldığı hizmet kalitesini arttırmak için serbest bırakılmalı ve bu konuda rekabet etmek isteyen yerli girişimler desteklenmeli. (26, Erkek, Almanya)
- Ancak güvenilebileceğim bir adalet sistemi olduğunda gelebilirim fakat bu yeterli değil. Terörizmin yaşanmadığı, kendi hakkımı savunabildiğim, kendi ekonomik özgürlüğüm ile hiçbir burs ve ekstra gelire ihtiyaç duymadan sıkıntısız yaşayabileceğim ve ayrıca Türkiye'nin üniversiteleri, okuduğum spesifik bölümü kapsar ve bilime ve sanata daha çok önem verirse, geri dönmeyi düşünebilirim. Daha da nice şeylerin düzelmesi gerekli elbette. (20, Kadın, Almanya)
- Ücret elbette önemli ama benim asıl derdim Türkiye'nin dünyaya entegre ve liyakatli bir düzen olması. Bana iş görüşmelerinde yapılan muameleyi unutmadım zaten hepsi de yerel şirketlerdi. Uluslararası şirketlerde çalışan arkadaşım benden iyi yerde çalışıyor ama mesela benden az kazanıyor. Bunların ikisinin birleşmesi lazım. (28, Erkek, Hollanda)
- Ülkeme katkımın olacağını hissetmem ve sosyal yaşantımın da finansal sorunların ve politik çıkmazların hissedilmediği durumda Türkiye'de olmaktan daha memnun olurum. (22, Erkek, Almanya) - Evet şartlar biraz daha iyi olursa, yönetim değişirse, ekonomi düzelse, hak adalet sağlanırsa, insanların zihniyeti değişirse belki düşünürüm ama bunların olacağına pek inancım yok maalesef (27, Kadın, Almanya)
- Her anlamda kendimi Türkiye'de güvenli ve özgür hissettiğim anda düşünebilirim. Fiziksel, maddi güvenlik dışında fikir düşünce anlamında çok çok geriyiz. Eğitimimiz çok kötü. Almanya'da doğuracağım çocuğum lise mezuniyeti sonrası dünya dillerinden Almanca İngilizceyi sadece devlet okuluna göndererek öğrenebilecekken. Türkiye'de devlet okuluna giden bir çocuğun Almanca ve İngilizceyi akışkan konuşabilmesi çokça zor. Onun için özel okula gitmesi gerekiyor. Bir mühendis çocuğuna Almanya'da bu imkânları sunabilirken Türkiye'de sunamayacağı aşikâr. Ayrıca ekonomik yönden sürekli geriye giden bir ülkede kişisel hayallerim olan dünyayı gezme düşüncesi de gerçekçi olmaktan çıkarken Almanya'da aldığı asgari ücretle bile dünyadaki çoğu ülkeyi gezebilirsin. Diğer konularla beraber bu konuda da Türkiye'de iyi bir seviyeye yaklaştığında ancak geri dönmeyi düşünmeye başlarım. Su anki durumda bunların gerçekleşmesi imkânsız gibi görünüyor. (28, Erkek, Almanya)

- Yurt dışındaki gelir-refah seviyesi dengesine Türkiye’de ulaşabileceğimi düşünürsen dönmeyi düşünebilirim. Ama aynı zamanda içinde bulunduğum toplumdaki kişilerin 9 ve olayların da psikolojime ve bireysel huzuruma negatif etkisi olmayacağını hissetmem gerekiyor. (25, Kadın, Almanya) - Saydığım şartlar değişirse, ülke biraz toparlanırsa dönebilirim ama bunun gerçekleşeceğini düşünmüyorum. Aksine şu an kardeşimi de buraya getirmeye çalışıyorum. (23, Erkek, İspanya)

- Dönmeyi kesinlikle düşünmüyorum. 2-3 yıl önce iyi bir teklif gelse dönmeyi düşünebilirdim ama zaten şimdi bütün arkadaşlarım gelmeyi istiyor. Bazıları geldi bile. Burada daha fazla yakın hissettiğim arkadaşım var hatta Türkiye’de kalanlar azınlıkta kaldı. Hiçbir şekilde dönmeye niyetim yok. Bir şeyler düzeler gibi gözükse bile düzeleceğini düşünmüyorum (28, Kadın, Fransa) - Açıkçası dönmeyi kesinlikle düşünmüyorum. Sadece para değil mesele ben burada istediğimi giyebiliyorum ve biri bana bir şey yaparsa ceza alacağını biliyorum ben buraya gelince fark ettim Türkiye’de gerilmekten sürekli tehdit altında hissetmekten aslında yaşamıyordum (24, Kadın, Fransa) - Evet şartlar biraz daha iyi olursa, yönetim değişirse, ekonomi düzelerse, hak adalet sağlanırsa, insanların zihniyeti değişirse belki düşünürüm ama sonucun bu olacağına pek inancım yok maalesef. (25, Erkek, ABD)

V. Dile Getirilen Başlıca Sorunlar

1. Ekonomik Sorunlar

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu belli bir standardın üstünde lise ve üniversitelerde eğitim görmüş, ülke içi değer yaratma potansiyeli yüksek kişilerdir. Lakin katılımcıların vurguladığı asıl nokta, hayallerini ve hedeflerini geliştirebilecek maddi kaynaklardan yoksun olmaktır. Bunun yanı sıra, katılımcılarının neredeyse hepsinin hayatında asıl kırılma yurt dışında kısa bir deneyim yaşama sonrası yaşanmıştır. Örneğin, bir market alışverişinde aynı birim para ile, henüz başlangıç seviyesinde maaşlarla hayat standardının ne kadar yükseldiğini gören gençler, Türkiye’de yaşama motivasyonlarını kaybetmektedir. Alternatif olarak, eğitimleri açısından aynı kapasitede olmalarına rağmen yurt dışında ekonomik anlamda çok daha katkı görüyor olmaları, kendilerini ülkeden gitmeye itmiştir.

“Almanya’ya tıp okumaya ilk gittiğimde Türkiye’ye dönmeyi kesinlikle düşünüyordum. Ekonomik ve sosyal sebeplerden dolayı artık vazgeçtim. Örneğin ben hayatta bilim yapmak istiyorum. Seneye burada bir programa başlayacağım ve sırf çalışmada kullanmak için bana sunulan bütçe aylık 9.000 Euro civarı. Ben yalnızca bir tıp öğrencisiyim” Öğrenci, Erkek, 21, Münih/Almanya

2. Sosyal Sorunlar ve Adaletsizlik Duygusu

Toplantı sırasında beyin göçünün ekonomik boyutunun tartışılmasının yoğunlaştığı anlarda, diğer katılımcılar bu duruma sıklıkla itiraz etmiştir. Yurt dışında yaşıyor olmalarının yalnızca ekonomik sebeplerle açıklanamayacağını, bilhassa adalet kurumundaki çöküş ve sokakta güvende hissetmeme halinin en az bunlar kadar önemli olduğuna değinilmiştir.

Yurt dışında herhangi bir vesile ile kısa bir deneyim yaşama fırsatı bulan gençler, güçlü sosyal devlet ve işleyen kurumları görmelerinin üzerine Türkiye’ye güvenlerini kaybetmişlerdir. Özellikle kadın katılımcılar sokaklarda rahat bir şekilde yürüyemediklerini, yurt dışında bu tarz sorunlarla karşılaşmadıklarını, Türkiye’de bir sorunla karşılaştıkları durumda kurumların kendilerine sahip çıkacağına inanmadıklarını dile getirmişlerdir. Bunun yanı sıra, Türkiye’de yaşayan farklı alanlarda çalışan katılımcılar, kendi sektörlerindeki yozlaşmayı detaylarıyla anlatmışlardır. Bu konuda rahatsızlıklar birçok katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Dolayısıyla, gençler için mesele yalnızca Türkiye’nin ekonomisi değildir. Avrupa ve Amerika’nın işleyen kurumları, güvenlik duygusu, adalet mekanizması ve sosyal imkanların Türkiye’de olmaması, katılımcıları yurt dışında yaşamaya itmiştir.

“Bana şu an Türkiye’de ev verilsin araba verilsin, refah düzeyini nasıl tanımlarsanız onun en yüksek düzeyi verilsin, ben şu anda Türkiye’ye dönmeyi düşünmüyorum. Bunun sebebi kurumlarda yaşanan çöküş” Yüksek Lisans öğrencisi, kadın, 26, Berlin/Almanya

“Sokakta yürüdüğümüz zaman bana bir şey yapılacak mı? Kız kardeşim rahatsız edilecek mi ya da taciz edilecek mi? Bu faktörler paranın dışında beni etkileyen faktörler. Birçok insan var, parasını kazanmış işini halletmiş. Bu insanlar da bu sebepler yüzünden ülkeye dönmek istemiyor.” Bilgisayar Mühendisi, erkek, 26, Kaliforniya/ABD

“Avrupa’da bir süre bulunup orada nasıl bir hukuk düzeninin, hukuk kavramının var olduğunu gördükten sonra Türkiye’ye döndüğümüzde gerçekler daha da acı olarak karşınıza çıkıyor” Avukat, kadın, 31, İstanbul/Türkiye

3. Ortak Bir Talep: Bağlantıyı Korumak

Katılımcılar uzun vadede bir dönüşüm gözlelemedikleri sürece Türkiye’ye dönme riskini almak istememektedir. En azından eğitimlerini ya da kariyer basamaklarının ilk adımlarını yurt dışında sürdürmeyi düşünmektedir. Bununla birlikte Türkiye siyasetine ilgi seviyeleri, yurt dışında yaşıyor olmalarına rağmen yüksek kalmıştır. Katılımcılardan bir doktora öğrencisi (İspanya – 27) bu durumu “bir ayağının Türkiye’de kalması” olarak yorumlamaktadır.

Bu anlamda beyin göçü meselesinde “iktidar değişiminden sonra bu gençleri nasıl kazanabiliriz?” ya da “seçim zamanı sandığa nasıl götürürüz?” gibi klasik soruların ötesinde, ilişkileri süreklileştirme ve bağları güçlendirme gerekliliği öne çıkmıştır. Katılımcı gençler, Türkiye siyasetine son derece ilgili olup kendi alanları ve uzmanlıkları uyarına Cumhuriyet Halk Partisine ve muhalefete katkı sunmak istemektedir. Bu bakımdan Türkiye’de devlet kurumlarının staj olanaklarının artırılmasıyla yurt dışındaki gençlerin geçici süreler için de olsa Türkiye’de bulunmalarının sağlanması, yurt dışında yaşayan ve alanında uzman olan kişilerin gelecek iktidara danışmanlık yapması, şu anda muhalefette bulunan siyasi partilerin yurt dışındaki gençlerle birlikte çalışmaya hazır olduklarını duyurmaları gibi öneriler getirilmiştir.

4. Maaş ve Ötesi: Globali Vadetmek

Katılımcıların görüş birliğine vardığı bir diğer husus ise, Türkiye'ye dönme ya da Türkiye'de kalma tercihinde ekonomi ve sosyal düzenin yanı sıra, Türkiye'de yaratılacak refahın ve düzenin global düzeyde bir anlam ifade etmesinin gerekliliğidir. Bu görüşe göre, yalnızca yaşam standardının yükselmesi yeni kuşak gençler için tek başına yeterli değildir.

"Türkiye'nin bölgede de gençler için cazip bir hale geliyor olması lazım. Romanya'dan, Balkanlardan, İran'dan potansiyelleri gençleri çekebiliyor olmamız lazım." Bilgisayar mühendisi, erkek, 26, Kaliforniya/ABD [Katılımcı burada, çekim merkezi olma örneğini Türkiye'de gençlerin hayatlarına anlam katabilecekleri bir düzen yaratma bağlamında sunmaktadır]

"Yurt dışında bulunmamın en önemli sebebi bana verdiği kültürel etkileşim imkânı. Hem bireysel hem de karşılıklı gelişim için değişim programlarına önem verilmeli. Türkiye'ye gelen değişim öğrencilerinin sayısı önemli ölçüde azaldı." Yüksek Lisans mezunu, kadın, 25, Londra/İngiltere [Katılımcı burada ülkenin kendi içine kapanmasının buradaki gençleri nasıl etkileyeceğini açıklıyor. Bu başlıkta tartışıldığı şekliyle, Türkiye'nin bu anlamda bir etkileşim cazibesi olma özelliğini kaybetmesinin beyin göçüyle ne kadar ilişkili olduğunu açıklıyor]

"Örneğin İngiltere'de normalde riskli görülen bir alan için devlet iyi bir destek vererek özel sektörle bir fon oluşturdu. Bu sayede yeni bir sektör oluştu. Geleceğin teknolojisi olan yeşil teknolojiye dair bir sektör yaratıldı." Lisans öğrencisi, erkek, 21, Londra/İngiltere [Katılımcı, burada yukarıda bahsettiğimiz örneği yeşil teknolojiler örneğini kullanarak temellendiriyor. Türkiye'de bir genç, yeşil ve ekolojik teknoloji gibi dünyanın dikkatle takip ettiği bir alanda çalışırsa gelmek ya da kalmak için çok daha hevesli olacaktır. Yaptığı işin dünyada bir anlam ifade ettiğini hissedecektir.]

GENÇLİK POLİTİKALARINDAN SORUMLU
GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI

www.genclikpolitikalari.chp.org.tr